

a la resta a penes puc dir que ha augmentat un poc la inclinació vers un origen onomatopèic, car una formació pròpiament italiana resta possible.—² Per a l'ús d'*atracar-se*: «Donya Xíma se m'atracà molt inquieta. —Joan —digué— on és En Tomeu?»,⁵ Ll. Vilallonga, *Bearn*, pp. 23, 272; Camps-Merc., *Folkl. Menorquí* II, 52; PCoromines, *De Plaer*, v, p. 196. *Atracar-se* 'acostar-se força a una costa brava' pertany ja a l'ús tradicional del llenguatge del navegant (referint-se a la nostra costa, però en castellà): «si el viento diere lugar, se hará rumbo para dejar los Dados por la banda de estribor, y la Esponja y los Malvines por la de babor; pero si fuese variable --- se atracará a unos y a otros cuanto se quiera», Tofiño, *Derrotero*, p. 192.

Atraçar, *atracat*, V. *traça* *Atracció*, *atraciu*, V. *treure* *Atrafegar*, *atrafegat*, V. *tràfec* *Atragillat*, V. *tragella* *Atraient*, V. *treure* *Atrallar*, V. *tralla* *Atranc*, V. *tranc*, *tranca* *Atrantoll*, *atrantollar*, V. *trontollar* *Atrapada*, *atrapamosques*, *atrapar*, V. *trapa* *Atràs*, V. *tras* *Atraure*, V. *treure* *Atravessar*, *atravessat*, V. *través* *Atre*, *atra*, V. *altre* *Atreballat*, V. *treball* *Atrenyellat*, V. *trenyella* (TRENA) *Atrèpsia*, *atrèptic*, V. *tròfic* *Atrer*, V. *treure* *Atre-sorar*, V. *tresor* *Atre(s)si*, V. *altre* *Atret*, V. *treure* *Atretal*, *atrestal*, *atretant*, V. *altre* *Atreure*, V. *treure*

ATREVIR-SE, 'sentir-se capaç de fer alguna cosa que pot semblar arriscada', de l'arcaic *trevir-se* 'confiar (en quelcom)', 'atrevir-se', i aquest del ll. TRIBÜERE SIBI 'atribuir-se (la capacitat de fer una cosa)'. □ 1.ª doc.: *trevir-se*, S. XIII, *Cròn.* de Jaume I; *atrevir-se*, S. XIV.

Trevir-se en català és rar: no sé si es troba més que en la *Crònica* de Jaume I, allí potser més d'una vegada; en tot cas: «dixeren que ns ho rendrien, car nos *trevien* que u poguessen acabar», c. 288 (Ag., p. 323; Casac. IV, 94), car és indubtable que els editors cometeu un barbarisme en posar-hi *no-s crevien*, que suposen del verb *creure* (!), forma impossible morfològicament (i més en català antic), que d'altra banda no correspon al sentit ni a la construcció: el rei els ha encarregat una tasca indesitjable (però que ells ambicionen) sabent que no se'n sortiran i així no s'haurà de barallar, i ells mateixos han d'acabar per admetre que no ho aconseguiran i reconèixer que no confien ja aconseguir-ho, que no s'hi veuen amb cor.

És el sentit etimològic del cast. ant. *reverse* («*atreviés* en su fuerça: cuidólo destruir», *L. de Alexandre*), i igualment el del nostre mot, que es percep encara (ja en transició cap al sentit modern) en algun altre dels nostres exs. medievals d'*atrevir-se*: «com fou al ferir, gran res dels nostres almogàvers avallaren dels cavalls, que més *s'atrevien* a peu que a caval», Muntaner, § 221 (Casac. VI, 58.11); «tots cells que en fer mal *s'atreveixen*», BMetge (*Fortuna*, NCL. 94.3). En efecte ultra d'altres escriptors del S. XIV és bastant freqüent en Metge: «perquè no *s'atrevesquen* a mal

corregir los injuists» (ibid. 97.19); «no pot haver poc estament l'hom *atrevits*», *Sermó* (47.12). «En confiança de mantenidors e pregadors *se atrevexen* de certa sciència e malícia a fer fraus e engans e falciés», Eiximenis *DComp.* 73. Allò que es troba més sovint en cat. antic és *atrevit*, de manera que és probable que sigui manlleu del català (i no pas del castellà, que allà no influí gaire) el sic. *atrivito* «che ha ardire». L'ús d'aquest participi-adjectiu, en efecte, és ja freqüent a l'E. Mj.; ultra el citat cas de B. Metge el trobem, p. ex., en StVicentF: «Sent Pere, que era pus *atrevit*, dix 'Domine, bonum est'» (*Quar.*, 82.120).

DERIV.: *Atreviment* [«Petrarca --- demostrar la mia grossera ineptitud e *atreviment* gran que he haüt, con he gosat parlar après tan solemne poeta», Metge, *Valter e G.*, NCL., 42.26; «poch temps era passat que no tenien *atreviment* d'exir sol un pas de fora la ciutat», *Tirant* I, 68, «com li era davant no tenia *atreviment* de poder-li parlar res que d'amor fos», id. II, 45, i freqüentíssim en Joanot Martorell]. *Atrevidesa* men., i alterat per contaminació, especialment, d'*insolència*: *atrevidència* en Marian Aguiló; *atrivença* (Ausiàs).

¹ Veg. cites en el *Teatro Siciliano* de Mango, 1961, p. 367.

ATRI, pres del ll. *atrium* id. □ 1.ª doc.: Verdguer.

Una forma *àtriu* en la *Mostassafaria* d'Igualada, any 1399.

Atribolar, V. *tribulació* *Atribució*, *atribuir*, V. *tribut* *Atribulació*, *atribular*, *atribulat*, V. *tribulació* *Atribut*, *atributiü*, V. *tribut* *Atricar*, *atricat*, V. *estricat* *Atrició*, V. *contrit* *Atridar*, V. *trit*, *tritular* *Atrinxerament*, *atrinxerar*, *erat*, V. *trinxera* (TRENCAR) *Atrissar*, V. *trissar*, *trit* (TRITURAR) *Atrit*, V. *contrit* *Atrobar*, V. *trobar*

ATROÇ, pres del ll. *atrox*, *-ōcis*, derivat del ll. *ater*, *atra*, *atrum*, 'negre'. □ 1.ª doc.: 1619; 1684, *DAG*.

DERIV.: *Atrocitat* [1574]. Del ll. *ater* és un altre derivat *atramentum* 'tinta', que ha estat usat alguna vegada (*atrament*, *atramentari*), com a terme de farmacèutics i pintors, en català.

Atròfia, *atrofiar*, *atròfic*, V. *tròfic* *Atronament*, *atronar*, *atronat*, V. *tronar* *Atroncar*, *atroncat*, V. *tronc* *Àtrop*, V. *trop* *Atropament*, *atropar*, V. *tropa* *Atropell*, *atropellada*, *atropelladament*, *atropellament*, *atropellar*, *atropellat*, V. *tropell* (TROPÀ)

Atròpic i *atropina*, derivats savis de *atrōpa*, nom de la belladona en el llatí científic, que es va derivar del grec *ἄτροπος*, nom de la Parca que tallava el fil de la vida, alludint al caràcter fortament metzinós de la belladona. □ 1.ª doc.: *atròpic*, 1868, *SLitCosta*.

Atropolar, *atropoll*, V. *atropellar* (*tropell*, TROPÀ) *Atrossall*, *atrossar*, V. *trossar*